

Mind the Gap – Fortbildning på vetenskaplig grund för förstelärare och rektorer

Vetenskaplig grund, forskningslitteracitet, förstelärare, praxisgemenskap, kunskapsspridning

Bakgrund

Sedan Svedala kommun införde förstelärare 2013 har det arrangerats förstelärarträffar. Initialt var syftet att stärka lärarna i deras uppdrag, sedan handlade träffarna om att stödja utvecklingsarbete. Från 2017 har förstelärarträffarna gått under namnet "Mind the Gap", MtG, och har handlat om vetenskaplig grund. Målet med MtG har varit att etablera en praxisgemenskap genom att:

- öka förstelärarnas forskningslitteracitet.
- öka spridningen av ovanstående ("mäklande").

Syfte / Frågeställning

Syftet med studien är att undersöka om förstelärarna som grupp utvecklat någon praxisgemenskap genom forskningslitteracitet och mäklande. Följande fråga har undersökts:

Vilka tecken på forskningslitteracitet och mäklande kan man se i förstelärarnas praktik?

Teori

En praxisgemenskap (Community of practice) grundas genom att lära tillsammans inom ett specifikt intresseområde. Praxisgemenskap kan förändra en verksamhet i en viss riktning, särskilt i en kunskapsorganisation (Wenger 1998). En praxisgemenskap kan vara effektiv för att utveckla undervisningskvalitet (Miedijensky, Sasson, & Yehuda, 2021; Jonsson, 2024).

Forskningslitteracitet (Persson, 2017) definieras som "förmågan att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap i ett specifikt sammanhang". Lärare använder gärna forskning som grund för sin undervisning men det brister ofta i kunskap om vad som är forskning och hur den kan användas (Stolpe, 2021).

Metod

För att besvara forskningsfrågan har innehållsanalys (Cohen et al, 2011) gjorts av två olika datamaterial:

1. Bloggtexter skrivna av förstelärare i Svedala 2016 (89 stycken) och 2022 (190 stycken). Texterna har analyserats utifrån definitionen av forskningslitteracitet:

Finna, förstå, värdera, använda

2. Enkät svar i årliga utvärderingar 2017 - 2024. Svaren har analyserats utifrån fyra dimensioner av kunskapsspridning som praktik (Hognestad, 2016):

Handleda, vara förebild, dela, stödja

Enkät svaren har även tolkats genom att beskrivande innehåll sammanförts i tre kategorier:

Egen utveckling, försteläraryuppgiften, kvalitetsarbete

Resultat och diskussion

Studien bygger på ett antagande om att förstelärarnas forskningslitteracitet och mäklande återspeglas i deras bloggtexter och utvärderingssvar. Metodval kan diskuteras.

Forskningslitteracitet

Andelen bloggtexter som beskriver forskningslitteracitet har ökat i alla kategorier. Minst ökning har skett i kategorin "värdera". Typen av beskrivningar kan tyda på en mer utvecklad forskningslitteracitet och MtG skulle kunna ha påverkat förstelärarnas inställning till forskning vilket enligt Stolpe (2021) är en viktig faktor för att forskningen skall få genomslag i praktiken.

Mäklande

Begreppet mäklande uttrycks sällan men beskrivs delvis i andra termer. Under de första åren ges exempel på mäklande mest genom att vara en förebild. Senare beskrivs mäklande mer som att dela kunskaper. Kompetensen från MtG verkar då kopplas till kvalitetsarbete. Det kan tyda på att förstelärarna ser sitt mäklande uppdrag som en funktion snarare än som professionalitet i rollen som lärare.

Sammanfattning

Gruppens föränderliga sammansättning inverkar troligtvis på resultatet. MtG har tydliggjort en praxisgemenskap vilket har stärkt förstelärarnas uppdrag. Forskningslitteraciteten har ökat och påverkar den egna kompetensen men riskerar att stanna där eller i utvecklingsgrupper. Spridningen blir därmed inte så effektiv jämfört med om den utgår från vardagspraktiken (Hognestad, 2016).

Relevans

Studien är relevant för alla som är intresserade av hur kompetens kan utvecklas och spridas inom en organisation.

Referenser

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education*. Routledge.

Hognestad, K. (2016). Pedagogiske lederes kunnskapsledelse som praksis på avdelingen i barnehagen: Et kvalitativt og tolkende skyggestudie.

Jonsson, P. (2024). Professionellt lärande i kollegiala gemenskaper, vad innebär det? En kvalitativ fallstudie om professionellt lärande vid kollegial undervisningsutveckling.

Miedijensky, S., Sasson, I., & Yehuda, I. (2021). Teachers' Learning Communities for Developing High Order Thinking Skills—A Case Study of a School Pedagogical Change. *Interchange*, 52(4), 577-598.

Persson, S. (2017). *Forskningslitteracitet: En introduktion till att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap*. Sveriges kommuner och Landsting, Kommunförbundet Skåne.

Stolpe, K. (2021). Forskningslitteracitet—att läsa, värdera och använda forskning i praktiken. *ATENA Didaktik*, 3(1).

Wenger, E. (1998). Communities of practice: Learning as a social system. *Systems thinker*, 9(5), 2-3.